

Süleyman ULUDAĞ

Süleyman Uludağ 1937 yılında Amasya'nın merkezine ve Tokat'ın Zile İlçesi'ne 30 km. mesafede Akyazı Köyü'nde dünyaya geldi. Dedesi 93 Harbi olarak bilinen (1293/1878) savaş sebebiyle Batum'un Hulo Kazası'nın Bağlet Köyü'nden buraya gelmişti.

Üç sınıflı, bir öğretmenli ilkokulu, bazen devam ederek bazen ara vererek 14 yaşında iken tamamladı. Aynı yıllarda, Stalin'in zulmünden kaçan Batum Müftüsü İskender Efendi Akyazı'da imamlık yapıyordu ve kendisinden istifade imkanı buldu.

1956'da Çorum İmam-Hatip Okuluna başladı. Burada aynı zamanda, Medreselerde okunan ders kitaplarını kendi kendine okudu, okuttu.

Doğu-Batı klâsiklerini okumaya devam etti. İbn Haldûn'un eserleri ile tanıştı. Aynı yıllarda İzmirli İsmail Hakkı, Seyyid Bey, Ömer Nasuhi Bilmen, Ahmet Nâim, Muhammed Hamdi Yazır'la tanıştı. Okuduğu eserlerin bir kısmını öğretmenleri de henüz okumamıştı. Eğitimine ara vermek zorunda kaldığı yılları telafi etmek istiyordu. O yıllarda henüz Yüksek İslâm Enstitüsü açılmamıştı. Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi de İmam-Hatip mezunu almıyordu. Demokrat Partinin iktidara gelmesi ile iktidarlarının ilk yılında (1951) İmam-Hatip Okulları ve 1959'da İstanbul Yüksek İslâm Enstitü'leri kuruldu.

Süleyman Uludağ'ın İstanbul Yüksek İslâm Enstitüsüne başladı. İstanbul'da yaşadığı yıllarda Osmanlı yadigârlarının bazı son halkalarına ulaşma imkanı buldu: Nevzat Ayasbeyoğlu (1966), Ömer Nasuhi Bilmen (1971), Mahir İz (1974), Nihat Sami Banarlı (1974), Hilmi Ziya Ülken (1974), M. Tâvit Tancî (1974), Ali Nihat Tarlan (1978). Ayrıca çeşitli konferans ve Muhammed Hamîdullah, Zeki Velîdî Togan, Mümtaz Turhan, Nurettin Topçu, Necip Fâzıl Kısakürek'le tanışma ve dinleme imkanı buldu.

Dolu dolu geçen bu dört yılda İslâmî ilimlerin hepsine eşit uzaklıkta kaldı, hepsine eşit zaman ayırdı. Felsefe ve kelâm kadar hadis ve fıkıhla ilgilendi. Mezuniyet tezi "Semâ" konusunda idi. Tasavvufun daha ziyade tefekkür ve felsefe boyutu dikkatini çekiyordu.

Mezuniyetten sonra Kastamonu İmam-Hatip Okulu'na meslek dersleri öğretmeni olarak tayin edildi. Aynı yıl İstanbul'da yayınlanan *İslâm Düşüncesi* Dergisi'nin açmış olduğu tercüme yarışmasında birincilik ödülü aldı.

Daha sonra Kayseri Yüksek İslâm Enstitüsü ve ardından da Bursa Yüksek İslâm Enstitüsü'ne atandı. Kayseri'de başlayan kitap yazma ve tercüme faaliyetleri devam etti. Özellikle yaptığı tercümelerle Türk okuyucusunu tasavvuf klâsikleriyle buluşturdu: *Kuşeyrî Risalesi*, İstanbul, 1978, *Keşfü'l-Mahcûb/Hakikat Bilgisi*, İstanbul, 1982, *Taarruf/Doğuş Devrinde Tasavvuf*, İstanbul, 1979, *Tezkiretül-Evliyâ*, Bursa, 1984, *Şifâü's-Sâil/Tasavvufun Mahiyeti*, İstanbul, 1976, *Faysalü't-Tefrika/İslâm'da Müsamaha*, İstanbul, 1972, *Esrâru't-Tevhîd/Tevhidin Sırları*, İstanbul, 2002.

Arapça ve Farsça'dan yapılan bu tercümelerin yanında tasavvuf tarihi araştırmalarını kolaylaştırmak ve tasavvuf kültürünü yeni nesillere aktarmak için Osmanlıca eserlerin sadeleştirilmesine önem verdi. Molla Câmi tarafından kaleme alınan ve Bursalı Lâmiî Çelebi (v. 1531) tarafından Türkçe'ye çevrilen tabakât/biyografi kitabı *Nefehâtü'l-Üns* bu gaye ile yeni harflere aktarılmıştır: *Evliyâ Menkıbeleri*, İstanbul, 2000. Kâtip Çelebi'nin (v. 1656) *Mizânü'l-Hakk* isimli eserini *İslâm'da Tenkit ve*

Tartışma Usulü adıyla neşretmesi de aynı kültürel ortamın oluşmasına yöneliktir (Son iki eser Mustafa Kara ile birlikte hazırlanmıştır).

Süleyman Uludağ'ın ihtisas alanı Tasavvuf Tarihi olmakla birlikte, temel İslam Bilimlerine olan derin vukufiyeti nedeniyle hem tasavvuf dışındaki alanlarda dersler vermiş hem de iktisat ve siyasetten felsefe ve sanata kadar birçok konuyu ihtiva ettiği eserler kaleme almıştır: *İslâm'da Faiz Meselesine Yeni Bir Bakış*, İstanbul, 1988, *İslâm-Siyaset İlişkileri*, İstanbul, 1998, *İslâm Düşüncesinin Yapısı*, İstanbul, 1979, *İslâm'da Emir ve Yasakların Hikmetleri*, Ankara, 1988, *İslâm Açısından Mûsikî ve Semâ*, İstanbul, 1976, *İslâm'da Mürşid ve İrşad Faaliyeti*, İstanbul, 1975, *İslâm'da İnanç Konuları ve İtikadî Mezhepler*, İstanbul, 1992.

İbn Haldûn'a olan ilgisi çerçevesinde *Mukaddime*'yi ayrıca Sâtî el-Husrî'nin (v. 1968, Bağdat) *İbn Haldûn Üzerine Araştırmalar* isimli eserlerini tercüme etmiştir. *Mukaddime*'ye yazdığı mukaddime ve dipnotlar ise ayrı bir çalışmayı gerektirecek zenginliktedir (I. cilt İstanbul, 1982; II. cilt İstanbul, 1983).

İlgi alanına giren konulardan biri de kelâm ve felsefedir. Çalışmaları İmam-Hatip Okulları'nda ders kitabı olarak okutulmaktadır. Medreselerin temel kitaplarından ve kelâm ilminin klâsiklerinden olan Taftâzânî'nin *Şerhu'l-Akâid* isimli eserini *Kelâm İlmi ve İslâm Akâidi* (İstanbul, 1980) adıyla tercüme etmiştir.

Din felsefesi alanında verdiği eser, İbn Rüşd'ün felsefe ile dini uzlaştırmak için kaleme aldığı *Faslu'l-Makâl* ile *el-Keşf an Menâhici'l-Edille* adlı eserlerinin tercümesidir: *Felsefe-Din İlişkileri*, İstanbul, 1985. *Nesil* Dergisi'nin Ocak-Şubat 1978 tarihli 4 ve 5. sayılarında ise *İbn Haldûn'un Din Felsefesi* başlıklı makaleleri yayınlanmıştır.

Süleyman Uludağ, başta *Tasavvuf ve Tarihi*, Ankara, 1976, (Selçuk Eraydın, Mehmet Demirci, Kâmil Yaylalı ile birlikte), *Tasavvuf Terimleri Sözlüğü*, İstanbul, 1991, *Sûfî Gözüyle Kadın*, İstanbul, 1995, *Tasavvuf ve İnsan*, İstanbul, 2001, olmak üzere birçok esere imza atmıştır, makaleleri ise *Nesil*, *Hareket*, *Dergâh*, *İslâmiyât*, *İslâmî Araştırmalar*, *Köprü*, *Türkiye Günlüğü* gibi bir çok farklı dergide yayınlanmıştır.

Süleyman Uludağ, halen emekli bulunduğu Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'nde dersler vermekte, öğrencilerini yetiştirmeye devam etmekte ve ilmi çalışmalarını sürdürmektedir.